

Co zpívala Majdalenka

Výprava velrybářská

Pacifik

Jednou plác' mě přes rameno Johnny zvanej Knecht
Mám pro tebe, hochu, v pácu moc fajnověj kšeft
Objednal hned litr rumu a pak něžně řval
Sbal se, jedem na velryby, prej až za polár

Ref.: Výprava velrybářská kolem Grónska nezdařila se
Protože nejeli jsme na velryby, ale na mrože
Výprava velrybářská kolem Grónska nezdařila se
Protože nejeli jsme na velryby, ale na mrože

Briga zvaná Malá Kitty kotví v zátoce
Nakládaj' se sudy s rumem, maso, ovoce
Vypulili jsme časně zrána, směr severní pól
Dřív, než přístav zmizel z očí, každej byl namol
Ref.: Výprava velrybářská kolem Grónska...

Na loď padla jinovatka, s ní třeskutej mráz
Hoň velryby v kupách ledu, to ti zlomí vaz
Na pobřeží místo ženskejch mávaj' tučňáci
V tomhle kraji beztak nemáš žádnou legraci
Ref.: Výprava velrybářská kolem Grónska...

Když jsme domů připluli, už psal se příští rok
Starej rejdař povídá, že nedá ani flok
Místo velryb v Grónském moři zajímal vás grog
Tuhle práci zaplatil by asi jenom cvok
Ref.: Výprava velrybářská kolem Grónska...

Tohleto nám neměl říkat, teď' to dobře ví
Stáhli jsme mu kůži z těla, tomu hadovi
Z paluby pak slanej vítr jeho tělo smet (chachacha)
Máme velryb plný zuby, na to vezmi jed
Ref.: Výprava velrybářská kolem Grónska...

12

mořské stránky

PRO VODNÍ SKAUTY A SKAUTKY

3/2024

Ahoj

Tábory jsou na krku, většinou je prožijete jako posádky a zahrajete si některou z oblíbených her. Jedna z těch, které se hrají snad na každém vodáckém táboře (a nejen vodáckém a nejen táboře) je Velryba. Když jsem porovnával, jak ji hraje sousední přístav, jak jsem ji hrával já a jak ji (prý) hrával můj kapitán, našel jsem její kořeny nejen v začátcích našeho oddílu, ale skautingu jako takového. Popisuje ji už ABS v Základech junáctví (1912), který ji převzal ze Scouting for Boys (B-P 1906) a prý ji má i ETS ve Svitku březové kůry.

Původní pravidla spočívala hlavně v nalezení velryby, jejím zasažení vyrobenou harpunou a dovlečení do vlastního přístavu. Zkuste si i vy zahrát podle dávných pravidel.

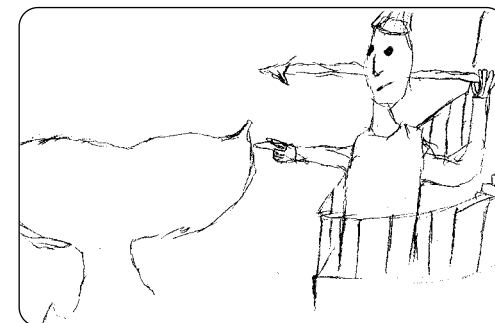
Jonáš

Ahoj

Věříte, že velryby se původně lovily kvůli světlu? V dobách, kdy jediným světlem byl plamen kahanu, bylo nutno získat dostatek oleje z velkého zvířete chráněného proti chladu dostatečným množstvím tuku. Teprve, když byla objevena ropa jako zdroj skalního oleje (petr-oleje), byli kytovci vzati na milost a dnes existují světové organizace a úmluvy bránící jejich vyhubení. Česká republika, ač vnitrozemský stát, je již dvacet let členem IWC – Mezinárodní velrybářské komise. Přestože lov velryb pro jídlo je povolen jen Inuitům Sibíře, Aljašky a Grónska, některé státy však pod záminkou vědeckého výzkumu kytovce loví. Jsem ráda, že si dnes mnohé více vydělají na turistickém ruchu „za velrybami“.

Majdalenka

9

Hra na velrybu není jen vodní přetahovaná

Současná podoba hry na velrybu je často redukována na vodní přetahovanou o ulovenou velrybu (často jen navázaný špalek) a dovození do svého kotviště.

Původně byla poměřením několika dovedností:

Upravit kmen do podoby kytovce, dát si zručným kovářem vyrobit harpunu, mít odpovídající lano a ovládat je, umět velrybu vyhledat, připlout k ní na pramici, zasadit do „velryby“ harpunu (bezpečně a pevně), rychle s ní odplout do přístavu a přetahovat se o úlovek s jinou posádkou jen tehdy, není-li zbylí. Časem byla harpuna nahrazena šikovně navázanou a šikovně ovládanou sekerou.

ABS:

„Disciplína, klid a přesné vykonávání rozkazů kapitánových jsou rozhodující pro vítězství. Zdárné výsledky dobré kázně tu hoši vidí zcela jasně.“

Pomineme-li surové vyvražďování největších tvorů planety, bylo velrybářství úctyhodným zaměstnáním. Velrybář musel počítat až s dvouletým pobytem na lodi, těžkou dřinou, jednotvárnou stravou, nedostatkem spánku a neustálým zápachem škvařeného tuku.

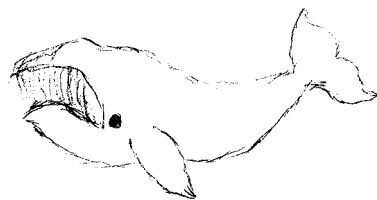
Oslavou jejich života je román amerického spisovatele Hermana Melvilla Bílá velryba. Popisuje plavbu lodi Pequod za ohromným bílým vorvaněm jménem Moby Dick. Přestože nekončí nijak vesele, přiblížil námořní romantiku českým skautům a trampům a leckomu i přezdívku

Kdo má chuť na přesnější informace, nechť sáhne po knize známého českého jachtaře a světoběžníka Richarda Konkolského Obří oceánů.

Kytovci jsou největší živočichové na Zemi a patří mezi ně velryby, kosatky, kulohlavec, běluha, narval, vorvaň a další. Zmíníme se tu jen o některých držitelích rekordů:

Velryba grónská, schopná se dožít 200 a více let, je považována za nejdéle žijícího savce.

Keporkak je atlet o hmotnosti až 40 tun, který jako jediný z kytovců dokáže vymrštit své celé tělo do vzduchu zcela mimo vodu. Navíc „zpívá“ a umí si z bublin udělat síť na zblblé rybky.

Vorvaň je patrně největší ozubené zvíře, které kdy žilo na Zemi, největší jedinec měřil 25,6 m. Potápí se nehlouběji ze všech savců, prokázána je hloubka 2200 m, pod vodou běžně vydrží 30–45 minut. On to byl, kdo potopil kapitánovi Achabovi loď.

Kosatka dravá, zvaná velryba zabiják, je na vrcholu potravního řetězce. Žere všechno a všechny kromě lidí. Ti do moře nepatří.

